

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ КАРТОПЛІ В УКРАЇНІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто проблеми та перспективи розвитку ринку картоплі в Україні.

Ключові слова: картопля, площа, виробники, сорт.

Abstract

The problems and prospects of viewing potatoes in Ukraine are analyzed.

Key words: potatoes, area, producers, variety.

Вступ

Для українців і багатьох наших сусідів картопля є головним продуктом харчування. Також картопля є найважливішою стратегічною сільськогосподарською культурою на аграрному ринку, що характеризує продовольчу безпеку та добробут населення. Насправді, це не тільки інший «хліб» у свідомості багатьох мешканців міського та сільського населення, а й джерело доходів багатьох із них, які займаються її вирощуванням.

У світі картопля посідає четверте місце за значенням після рису, пшениці та кукурудзи. Продукція з картоплі вирощується для продовольчих цілей також у переробній промисловості та для корму тварин.

Станом на 2021 рік Україна займає 4-ту позицію серед найбільших виробників картоплі в світі, і займаючи 2-гу позицію зі споживання продукту на одну людину серед громадян, головним лідером довгі роки лишається Білорусь. Українці споживають 139 кг картоплі на рік на 1 особу, а середній показник споживання продукту у світі - 33 кг картоплі на рік на людину. Ці дані дозволяють переконатися в тому, що картопля є дуже важливою для українців.

Результати дослідження

Як зазначається в асоціації «Український клуб аграрного бізнесу», у 2020 році валовий збір картоплі збільшився на 2,9% до 20,9 млн тонн, порівняно з 2019 роком. При цьому посівна площа для картоплі також збільшилась на 1,3% – до 1325 тис. га, що дає зрозуміти зростання врожайності в порівнянні з попередніми роками.

Незважаючи на те, що Україна входить до десятки найбільших країн світу вироблення картоплі, вона ніколи не займала лідируючих місць на світовому експортному ринку. У невеликих обсягах картоплю експортують до Росії, Білорусії, Грузії, Молдови, Естонії, тобто до країн ближнього зарубіжжя. Проблема експорту виникає через неконкурентність картоплі, яка обумовлена високим рівнем витратності, застарілими технологіями, низькими сортовими якістьми та відсутністю маркетингу.

Протягом сезону 2019-2020 років Україна імпортувала майже півтора мільйонів тон картоплі - у 20 разів більше, ніж за попереднім рекордом, який був зафіксований у сезоні 2010-2011 років. Така потреба в імпорті виникла не випадково - Україна в 2019 році мала досить слабкий урожай. Ціни на нашу картоплю були не просто високими, вони були найвищими у Східній Європі. А от наші фермери надіялись на ще більші ціни і стримували обсяги в сховищах, у період найбільшого споживання картоплі. Саме це дало вікно в імпорт. Кожний місяць імпортери постачали до країни 32-50 тисяч тон картоплі - обсяг, який дорівнював щонайменше двом річним обсягам імпортерів у попередньому сезоні. Також фахівці вважають, що ринок постраждав через відмови продавати картоплю в сезон її споживання.

В Україні в період з 2015 по 2020 рік середня врожайність картоплі становила 164 центнери із га. При цьому найвищу врожайність зафіксували у Рівненській, Хмельницькій, Житомирській та Полтавській областях. При цьому найбільшими виробниками картоплі є Вінницька область – 1,9 мільйона тонн, Житомирська – 1,8 млн т., Львівська – 1,6 млн т. та Київська – 1,5 млн т.

Також Вінницька область є як лідер по площі, так і по виробництву картоплі (рис. 1). Площа з якої збирається картопля, складає 109,6 тис. га, що від загальної площі по Україні складає 8.2% .

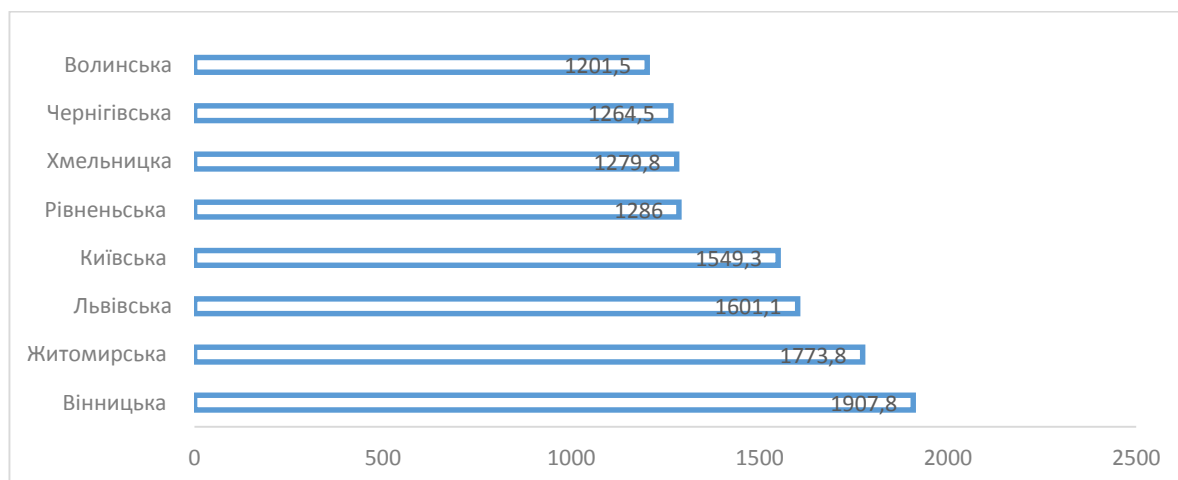

Рис. 1 Виробництво картоплі по регіонах України у 2020 р.

На сьогоднішній день можна спостерігати тенденцію скорочення використання добрив, і їх підвищення в ціні. Нині сорти є головним засобом отримання високих показників врожайності. У 2020 в державний реєстер було внесено 264 сортів і гібридів картоплі. Залежно від напрямку використання сорти і гібриди картоплі поділяють на 4 групи: столові, кормові, технічні та універсальні. Головним лідером по посіву на території України є столові сорти, вони займають 70% площі. У них є високі смакові якості, гарне співвідношення білка й крохмалю 1:12-1:16, великий вміст вітамінів та легко очищаються.

Технічний сорт дає змогу підвищити виробництво по крохмалю. Сорт має підвищений вміст крупнозернистого крохмалю і сухих речовин більше на 18-26%, і при цьому кожен 1% крохмалю дає змогу зекономити 30 кг бульб картоплі. Застосовується для виготовлення крохмалю, чіпсів, спирту та ін.

Останні роки в Україні також видно зростання попиту на картоплепродукти, такі як чіпси, картопля фрі, велика кількість різних напівфабрикатів та ін. Ще років 11 тому, асортимент сортів не міг конкурувати з європейськими сортами та їх видами.

Висновки

Дослідивши питання проблем та перспектив розвитку ринку картоплі в Україні, слід відмітити що потрібно приділяти велику увагу, починаючи з підбора насіння і до зберігання картоплі. При збереженні цих умов можна отримати найкращий врожай. Також на території України з її родючими ґрунтами є великі перспективи для розвитку картопляної галузі. Найкраще для цього підходить центральна Україна, але і на іншій території можна підвищити родючість за допомогою спеціальних сортів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вінницька область - найбільший виробник картоплі в Україні [Електронний ресурс] <https://vitatv.com.ua/oblast/vinnytska-oblast-naybilshyy-vyrobnyk>
2. Картопляний ринок України та світу в ІНФОГРАФІЦІ [Електронний ресурс] <https://agroportal.ua/ua/publishing/infografika/kartofelnyi-gynok-ukrainy-i-mira-v-infografike/>
3. Ринок картоплі в Україні: висновки та наслідки минулого сезону [Електронний ресурс] <https://info.shuvar.com/news/4294/Rynok-kartopli-v-Ukrayini:-vysnovky-ta-naslidky-mynuloho-sezonu>

Оксана Владиславівна Безсмертна - канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, e-mail: bezsmertnaoksana@gmail.com

Мельник Дмитро Васильович - студент групи П-21мс, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет

Oksana V. Bezsmertna - Cand. Sc. (Econ.), Assistant Professor, Assistant Professor of the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia

Melnyk D. Vasyliovych - student of P-21ms group, faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University